

[svart på vitt om eu]

**EU i konflikt;
handelsavtal,
demokrati och
samarbete med Nato**

Nej till EU:s skriftserie Nr 1 2011

Första upplagan, juli 2011

Redaktör: Ulf Karlström
Omslagsbild: Lars-Erik Håkansson
Grafisk form: Gösta Torstensson
Tryck: Litorapid Media, Göteborg 2011

Förord

Folkrörelsen Nej till EU vill diskutera och problematisera EU:s roll i världen och konsekvenserna av det svenska medlemskapet. Vi gör det bl a genom att ge ut tidskriften "Kritiska EU-fakta" och skriftserien Svart på Vitt. Serien kommer ut med 1-2 nummer per år. Föreliggande skrift är den första för 2011.

Folkrörelsen Nej till EU anordnade under 2011 två seminarier kring säkerhetsfrågor där EU är huvudaktör eller där EU:s 21 NATO-medlemmar agerar. Begreppet säkerhetsfrågor är ganska brett, för att inte säga diffust. Här använder vi begreppet som det i stort sett uttolkas inom EU:s Gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP). Det innebär ett vitt fält där t ex handelsavtal ses som både en ekonomisk fråga och en strategisk säkerhetsfråga.

Hur säkerhetsbegreppet har tänjts ut kan vi se i NATO:s senaste strategidokument från Lissabon 2010. När NATO i början av 1990-talet förlorade grundvalen för sin existens och bildande, dvs Sovjetunionen, började NATO-strategerna omformulera målsättningen. Resultatet har blivit att nästan allting nu tycks rymmas inom NATO:s verksamhetsfrågor, t ex sjöfart, miljöfrågor m m. Ingen fråga tycks för liten för att NATO inte skall blanda sig i den. Den nationella självbestämmanderätten betyder i detta sammanhang ingenting. Militärorganisationen anser sig ha rätt att intervensera hur- och varsohelst i världen. NATO:s utvidgade tolkning av sitt verksamhetsområde spiller omedelbart över på EU, därför att alla stora EU-stater också är medlemmar i NATO.

Folkrörelsens Nej till EU första seminarium hölls 5 mars 2011 i Göteborg. Där medverkade följande talare, med sina bidrag:

- Peter Hjukström. Kriget i Afghanistan och USA/Natos helt avgörande roll
- Lena Thunberg. Marockos ockupation av Västsahara
- Thomas Magnusson. Bakgrunden till kriget i Somalia; frågan om terrorismen
- Ulf Karlström. EU:s associationsavtal med stater runt Medelhavet – ett fredsprojekt?

Seminarieret var välbesökt och föredragen följdes av en lång diskussion. Två av bidragen, från Lena Thunberg och Ulf Karlström, ingår i denna

broschyr.

Det andra seminariet anordnades 14 maj 2011, på ABF-huset i Stockholm. Temat var "Alliansfrihet eller Natomedlemskap?". Följande talare medverkade:

- Maj-Britt Theorin. Vart tog neutraliteten och alliansfriheten vägen?
- Mikael Nyberg. Nato, EU och de dubbla måttstockarna
- Pelle Sundvigsson. Nato-övningar i Sverige
- Ingela Mårtensson. Det nya geopolitiska läget i Norden

Även detta seminarium var välbesökt med efterföljande diskussioner. Samtliga bidrag ingår i föreliggande skrift.

Vi ber att få tacka Folke Bernadotteakademin för ekonomiskt bidrag, vilket möjliggjorde seminarierna och denna dokumentation.

Ulf Karlström

Västsahara under ockupation – EU:s och FN:s svek

Lena Thunberg

Samtidigt som västvärlden vårvintern 2011 uttryckte sitt stöd för protesterna mot regimerna i Egypten och Tunisien planerade EU-kommissionen att förlänga sitt fiskeavtal med Marocko. Både FN:s rådgivare i juridiska frågor och EU-parlamentets jurister hade dömt ut avtalet för att det bryter mot folkrätten. I avtalet är nämligen inte det Marocko-ockuperade Västsaharas vatten uteslutet. Det var också detta faktum som gjorde att Sverige, som tyvärr ensamt land, röstade emot avtalet 2005.

– Jag skäms som europé, säger FN:s förre rättschef Hans Corell om EU:s fiskeavtal med Marocko. Det fyraåriga avtalet löpte ut i februari.

Avtalet förlängs nu troligen ett år, trots starka protester och trots att världens ögon just i februari riktades mot flera nordafrikanska befolkningars krav på frihet, mänskliga rättigheter och rättvisa.

Sverige, Storbritannien och Danmark röstade emot fiskeavtalet och Tyskland och Finland la ned sina röster i Ministerrådet, men det räckte inte för att stoppa avtalet – om inte EU-parlamentet lyckas sätta käppar i hjulet senare under året. Och i februari 2012 ska i så fall ett nytt beslut fattas.

Fisket i de västsahariska vattnen betyder miljardinkomster för främst den spanska fiskeindustrin. Spanien och Marockos vapenbroder Frankrike är därför drivande för att förlänga avtalet som kostar EU 360 miljoner kronor per år. EU:s fiskeavtal med Marocko ger 119 båtar rätt att fiska i de marockanska och västsahariska ockuperade vattnen. Elva länder har haft rätt att ansöka om tillstånd. Av de 119 båtarna är 100 spanska.

Spanien med båtar från Kanarieöarna och Andalusien har alltid haft intresse av att fiska i dessa vatten. Den spanska fiskenäringen har därför varit en stark påtryckare på den spanska regeringen och ändå har egentligen Spanien det yttersta ansvaret för avkoloniseringen av Västsahara.

Vattnet utanför Västsaharas kust är ett av världens fiskrikaste. Det är här de spanska båtarna finns. Marocko har under ockupationstiden byggt ut hamnarna utanför både huvudstaden El Aaiún och Dakhla. Fiskmjöls-

fabriker och fiskefabriker finns i anslutning till hamnarna. Frys-bilar går i skytteltrafik med väst-saharisk fisk upp till Agadir i Marocko för vidare försäljning. Mindre än fem procent av arbetskraften utgörs av väst-saharier. Kritiker till avtalet hävdar att EU:s betalning för avtalet går rakt ned i den marockanska regeringens fickor.

EU vill ha ett frihandelsområde runt Medelhavet och Marocko har en mycket privilegierad särställning. Inget land har så goda relationer med EU, en avancerad status, trots att EU:s handelsavtal har en klausul om mänskliga rättigheter. Ord på papperet som saknar effekt i verkligheten.

Afrikas sista koloni

Väst-sahara är enligt FN ett icke-självstyrande område som ska avkoloniseras, ett av de sexton områden som finns kvar på FN:s lista. Väst-saharierna har enligt FN rätt till självbestämmanden och självständighet. Väst-sahara var en spansk koloni, men 1975 "överlämnade" den spanska Franco-diktaturen Väst-sahara till Marocko. Spanien behöll dock fiskerättigheter och delar av ägandet i fosfatfyndigheten.

Ändå hade Internationella Domstolen i Haag samma år fastställt att Marocko inte har någon rätt till Väst-sahara.

När den marockanska armén marscherade in i Väst-sahara hösten 1975, flydde stora delar av befolkningen till Algeriet, där fortfarande cirka 160.000 väst-saharier bor i tältläger totalt beroende av internationellt humanitärt stöd.

Väst-sahara delas idag i två delar av en 200 mil lång minerad och radarövervakad "mur" som bevakas av cirka 150.000 marockanska soldater.

Väst-saharier i de ockuperade två tredjedelarna av Väst-sahara, som hävdar Väst-saharas rätt till självständighet, riskerar att förföljas, torteras och fångas av den marockanska ockupationsmakten.

Det finns nämligen tre ting som man inte får ifrågasätta i Marocko: Kungen, islam och Marockos rätt till Väst-sahara.

1992 skulle en FN-ledd folkomröstning om Väst-saharas självständighet äntligen äga rum. Marocko har dock förhindrat den och vägrar sedan 2004 att acceptera ett självständigt Väst-sahara. FN-styrkan MINURSO finns på plats sedan 1991 med mandat att övervaka vapenvilan mellan Marocko och den väst-sahariska självständighetsrörelsen Polisario och för

att genomföra folkomröstningen om Västsaharas självständighet.

Trots detta fortsätter den marockanska ockupationen 36 år efter ockupationen. FN-styrkan MINURSO har inte lyckats genomföra ett av sina genom tiderna lättaste uppdrag.

Frankrike med vetorätt i FN:s säkerhetsråd och med en stark ställning i EU är Marockos stora supportorer. De ekonomiska och politiska banden är starka.

FN-mandat utan mänskliga rättigheter

I slutet av april löpte mandatet för FN-styrkan ut. Det har de senaste åren förlängts med ett år i taget. "United Nothing" kallas styrkan i folkmun av västsaharier, eftersom övergreppen på civilbefolkningen ignoreras av FN-styrkan. MINURSO är nämligen den enda av FN:s fredsbevarande styrkor som saknar mandat att övervaka och rapportera om brott mot de mänskliga rättigheterna. Krav från flera länder om en utvidgning av mandatet har inte hörtsammats. Frankrike har effektivt stoppat förslaget. I år var rösterna extra starka men det räckte inte. Frankrike stoppade igen. Ändå har just brotten mot de mänskliga rättigheterna varit ett argument för Frankrike att agera i både Libyen och Elfenbenskusten under den turbulenta våren 2011 i Nordafrika.

Frustrerade ungdomar

I 36 år har halva Västsaharas befolkning levt i flyktingläger i Saharas öken på algeriskt område. De lever under extrema förhållanden i en del av Sahara som aldrig har varit bebodd nära gränsen till sitt hemland. De är totalt beroende av internationellt stöd för sin överlevnad.

Frustrationen bland främst de unga ökar. Hopplösheten breder ut sig, trots att flyktinglägren räknas som några av världens bäst organiserade. Irritationen riktar sig också mot befrielseörelsen Polisario som gick med på vapenvilan 1991 och som trodde på FN:s fredsplan, löftet om en snar folkomröstning om självständighet. Många ungdomar vill ta till vapen.

- Vi är övergivna, bortglömda, icke-prioriterade av FN, EU och media. Vi har ställt upp på alla krav, visat tålamod och gett allt. Nu har vi kommit till den absoluta gränsen. Nu finns inget mer att ge och inget mer att vänta. Vi har förstått budskapet.

Detta konstaterade bittert Polisariorepresentanten Nafaa Salem redan

[svart på vitt om eu] 7

Fakta om Västsahara

Officiellt namn: SADR (The Saharawi Arab Democratic Republic), erkänd av cirka 80 stater. Republiken utropades den 27 februari 1976, när Spanien formellt lämnade landet.

Huvudstad: El Aaiún.

Geografi: Cirka 260.000 kvadratkilometer, dvs. drygt hälften så stort som Sverige. Kanarieöarna ligger 140 km utanför kusten. Landet består till största del av omväxlande ökenlandskap.

Klimat: Torrt klimat med mycket heta somrar och kalla vinternätter. Regn är mycket sällsynt.

Befolkning: Av arabiskt och afrikanskt ursprung. Folkmängden är en omstridd fråga.

I flyktinglägren i Algeriet bor enligt FN cirka 165.000 människor.

Språk: Hassania, en arabisk dialekt, som liknar den klassiska arabiskan. Hassania talas också i Mauretania men skiljer sig från den arabiska som talas i Marocko och i Algeriet.

Religion: Islam. Befolkningen är sunnimuslimer.

Naturtillgångar: Landet är rikt på naturtillgångar som fosfat, järn, koppar, olja, naturgas och uran. Fosfatfyndigheten i Bu Craa är en av de rikaste fyndigheterna i världen. Fosfaten är förutom fisk och sand den hittills enda exploaterade råvaran. Seismiska undersökningar i början på 2000-talet visar på oljefyndigheter på havsbotten utanför Västsaharas kust.

2008 efter mer än 100 resolutioner i FN och efter otaliga eftergifter från Polisario.

Gdeim Izik – startskottet för den arabiska våren?

Förbittringen är desto större efter november 2010, då marockansk polis och militär stormade ett protestlägret Gdeim Izik i den ockuperade delen av Västsahara.

Här lever den västsahariska befolkningen som andra klassens invånare. Marocko har, i strid med den fredsplanen, fört in marockanska bosättare som numera är fler än västsaharierna.

8 [svart på vitt om eu]

I Marocko, på papperet en demokrati med flerpartisystem men med ett närmast feodalt system och en 50-procentig analfabetism, är tre ting förbjudna: Att kritisera islam eller kungen samt att påstå att Västsahara inte tillhör Marocko.

Det innebär att västsaharier i den ockuperade delen av Västsahara, som förespråkar ett självständigt Västsahara, riskerar trakasserier, misshandel, fängelse och tortyr.

Västsaharierna som samlades i tältlägret utanför huvudstaden El Aaiún i oktober 2010 protesterade mot marginaliseringen, fattigdomen, bostadslösheten och arbetslösheten. Arbeten och bostäder går till de marockanska bosättarna.

Ännu vet ingen exakt vad som hände vid stormningen av Gdeim Izik. Marocko stängde effektivt ute journalister och observatörer. Platsen är idag militärt område utan insyn. Ledare och aktivister i lägret sitter fortfarande fängslade i juni 2011. Fängslade aktivister hungerstrejkar.

Högen av rapporter från Amnesty International och Human Rights Watch växer. Protesterna i Gdeim Izik sägs vara startskottet för de protester som sedan följde ibland annat Tunisien och Egypten.

Människorättsaktivister i fängelse utan dom

I april inledde tre fängslade västsahariska människorättsaktivister åter en hungerstrejk. Brahim Dahane, Ali Salem Talek och Ahmed Nasiri har suttit fängslade sedan oktober 2009. De och fyra andra västsaharier greps på Casablancas flygplats, där de landade efter att ha besökt sina släktingar i flyktinglägret i Algeriet. De anklagades för högförräderi, för att utgöra ett hot mot Marockos yttre säkerhet och hotades av dödsstraff. 18 månader senare sitter de fortfarande i ett fängelse utanför Rabat utan dom.

Någon månad efter fängslandet tilldelades människorättsaktivisten Brahim Dahane den svenska regeringens Per Anger-pris för att ”i konflikten mellan Marocko och Västsahara uthålligt med fredliga medel och personligt mod riskerat sitt liv i kampen för mänskliga rättigheter.” Brahim Dahanes syster Aicha mottog priset i hans frånvaro av kulturminister Lena Adelsohn-Liljeroth.

Svenska jurister från Internationella Juristkommissionen har som observatörer bevakat rättegångar mot de sju aktivisterna hösten 2010.

– Det var allmänt tumult i rättegångssalen, slagsmål pågick och en

västsaharier blev sparkad i magen. De marockanska advokaternas agerande hade varit fullständigt otänkbart i Sverige, berättar juristen Thomas Främby.

Vårt lands rikedomar är vår olycka

I 36 år har halva Västsaharas befolkning levt i flyktingläger i Saharas öken på algeriskt område. De lever under extrema förhållanden i en del av Sahara som aldrig har varit bebodd nära gränsen till sitt hemland. De är totalt beroende av internationellt stöd för sin överlevnad.

Maten består mest av bönor, linser, mjöl och ris och kommer främst som bistånd via WFP (World Food Programme), UNHCR (FN:s flyktingkommissariat), EU:s biståndsorgan ECHO och olika enskilda organisationer.

Ransonerna är knappa och många flyktingar lider av undernäring på grund av den enahanda och C-vitaminfattiga kosten, men det råder ingen svält.

Samtidigt är den ockuperade delen av Västsahara ett rikt land. Västsahara har förutom fisk mycket stora fosfatfyndigheter och troligen olja.

– Vårt lands rikedomar är vår olycka, sammanfattade en luttrad västsaharier i den ockuperade delen av Västsahara folkets situation våren 2011.

Trots en intensiv mediabevakning av Nordafrika under våren 2011, lever fortfarande bilden av Marocko som ett exotiskt turistland kvar hos många svenskar. När ska EU:s medlemsländer, och särskilt Spanien, ta sitt ansvar för att folkrätten och avkoloniseringen gäller även i EU:s sista koloni – Västsahara?

Lena Thunberg, Göteborg, är redaktör för tidskriften Västsahara (www.vastsahara.net), vilken är organ för Föreningen Västsahara. Föreningen, där Lena är aktiv sedan flera år, ger ut foldrar, håller föredrag och anordnar opinionsmöten kring västsahariska frågor.

EU:s associationsavtal med stater runt Medelhavet – är de fredsprojekt?

Ulf Karlström

Det är inte ovanligt att man möts av påståendet att EU i grunden är fredsprojekt, miljöprojekt, och motverkar trafficking. Kan det vara så, eller är det retorik? Låt oss konkret undersöka aspekten, om EU främjar fred eller främjar konflikter, till exempel i sitt södra närområde, dvs Medelhavsområdet.

Den så kallade Barcelonakonferensen hölls i november 1995, samma år som Sverige blev medlem av EU. Konferensdokumentet kom att bli plattform och startskott för samarbetet mellan EU och tolv partnerstater runt Medelhavet; idag är de nio stycken kvar då Cypern och Malta numera är medlemmar i EU, och Turkiet är ett kandidatland.

Den gemensamma deklARATIONEN kallas därför Barcelona-deklARATIONEN. Samtliga parter förpliktat sig att handla i enlighet med FN-stadgan och följa FN:s deklARATION om de mänskliga rättigheterna, vilket bland annat implicerar följsamhet mot Genèvekonventionerna. Det uttalas konkret att undertecknarna avsåg användningen av våld, inklusive förvärv av territorium genom våld, och deklarerade att de kommer att respektera människors lika rättigheter och rätten till självbestämmande.

EU har utifrån deklARATIONEN upprättat en rad associationsavtal med nio Medelhavsländer; Libyen ingår inte i gruppen, men väl både Israel och Den Palestinska Myndigheten.

EU-Mediterranean-processen

Det kallas Euro-Med-processen. Ibland benämns dessa avtal som handelsavtal. Det är inte helt rätt, då avtalen innehåller så mycket mer. Avtalen följer i stort sett samma form, men varierar i detaljer.

Själva avtalen brukar innehålla områden som:

- en politisk dialog
- etableringsfrihet och liberalisering av tjänster
- frihet för kapital och konkurrensregler
- varierande grad av frihandel för industriella varor och jordbrukspro-

[svart på vitt om eu] 11

duktioner

- ekonomiskt samarbete
- samarbete om sociala frågor
- respekt för mänskliga rättigheter och demokrati
- vilka också skall vägleda länders inhemska och internationella

politik

Associationsavtalen underhålls genom sammanträden och avstämningar på flera olika nivåer:

– Associationsrådet, som är det högsta organet, med deltagande ministrar

- Assocationskommittéer med tjänstemän
- Underkommittéer med tjänstemän
- Tekniska arbetsgrupper med experter

Det är vanligt att Associationsrådets EU-del avger ett uttalande, där den gångna perioden värderas. Dessa uttalande kan vara rätt långa.

Avtalet mellan EU och Israel

Ett associationsavtal mellan EU och Israel slöts i november 1995 och trädde i kraft juni 2000. Totalt var avtalet på 154 sidor. Det ersatte då ett samarbetsavtal från 1975. Och 2009 träffades avtal om ömsesidig liberalisering av handel med jordbruksprodukter med mera. En viktig del i utvecklingen av avtalen är de så kallade handlingsplanerna. Den första handlingsplanen mellan EU och Israel slöts i augusti 2005.

2008 begärde Israel uppgradering av handlingsplan och avtal. Handeln med EU är ju avgörande för Israel. Det är landets största marknad, både vad gäller import och export.

2008 juni ställde sig EU i ett uttalande från Associationsrådet bakom en uppgradering, dock ej så långt som Israel önskade. EU var inte eniga vid diskussionerna innan mötet. Förhandlingarna om uppgraderingen avbröts vid Israels anfall på Gaza 2008/09.

Vid rådsmötet i december 2010 prolongerades avtalet, med viss utvidgning (uppgradering) i form av nya tillägg till handlingsplanen. Det skall gälla till juni 2011. En pågående Review skall peka ut vad som har skett och vad som kan utvidgas.

Avtalet mellan EU och Marocko

I en föregående uppsats i denna skrift behandlar Lena Thunberg Västsahas situation under marockansk ockupation. Där ges exempel på samarbetet mellan Marocko och EU, formaliserat i ett associationsavtal. I faktarutan här bredvid ges några hållpunkter i utvecklingen av samarbetet.

Vi kan notera att Marockos ensidiga deklaration att avvisa FN-deklarationerna 2004 följs av ett stillsamt uttalande från EU 2005, samt nytt avtal om flygsamarbete och det stora Marrakesh-mötet om handel i Medelhavet 2006. Ockupationen av Västsahara bedöms uppenbarligen inte som särskilt viktig för EU. Det är möjligt att ett hägrande fiskeavtal spelade in, och 2007 undertecknas så fiskeriavtalet.

En fråga som fått viss publicitet är EU:s avtal med Marocko om fisket utanför Västsahara. Kritiken mot avtalet har vuxit. Man skämtar om råheten i EU avtalet; Pay fish and go. EU:s fiskeråd, bestående av de 27 fiskeriministrarna valde i februari 2011 att ge grönt ljus till Kommission om att förhandla om ett nytt, 4-årigt avtal. Detta är extremt märkligt, då 70-80 procent av fisken tas från de västsahariska vattnen. I utkast har det talats om Fishery Partnership Agreement, och EU skall betala 36 miljoner euro till Marocko, varav 1/3 skall gå till lokala satsningar. Hur vet vi det? Vilka garantier har vi för det? Under förhandlingarnas gång – cirka ett år – tänker sig EU-kommissionen att det gamla avtalet automatiskt förlängs, och därmed medge fiske.

I detta fall kan man tala om ett indirekt stöd från EU för en rent kolonial ockupation; området plundras på sina resurser. Sveriges fiskeriminister Eskil Erlandsson har talat om ”ett solklart fall av brott mot folkrätten”. Det finns en möjlighet att EU-parlamentet stoppar planerna under 2011, men det är en öppen fråga.

Slutsatsen blir onekligen entydig. Avtalets portalparagraf om mänskliga rättigheter och följsamhet gentemot FN-stadgan tycks helt sakna betydelse. Inte ens folkrätten respekteras av EU:s ministerråd och EU-kommissionen i detta fall.

Avtalet mellan EU och Egypten

1977 slöts det första avtalet, Cooperation Agreement, mot bakgrund av fredsavtalet mellan Egypten och Israel, efter kriget 1973. Och 2001 sluts det första Associationsavtalet, vilket trädde i kraft 2004. Avtalet från 2001

Samarbete och avtal mellan EU och Marocko

2000 Avtalet mellan EU och Marocko träder i kraft

2004 Marocko meddelar att man aldrig kommer att acceptera ett självständigt Västsahara

2005 EU-Marocko håller sitt 5:e rådsmöte, och i ett uttalande av EU kritiserar Marocko för "hanteringen av Västsahara". De två punkterna drunknar i 48 andra punkter kring samarbete

2007 EU:s fiskeriavtal med Marocko

2007 FN:s säkerhetsråd antar en resolution om Västsahara

2007 EU finansierar ett stort antal projekt i Marocko inom ramen för associationsavtalet

2008 WSRW, Western Sahara Resource Watch, startar en kampanj för att Marocko ej skall ges "avancerad status" av EU

2011 EU lanserar och finansierar ytterligare ett 20-tal nya projekt i Marocko.

är på hela 355 sidor, omfattande 92 artiklar (cirka 60 sidor), 5 protokoll, 8 gemensamma uttalande och 4 unilaterala uttalanden från EU, samt diverse bilagor.

Samarbetet fördjupas genom att Egypten 2008 begär en utvidgning av associationsavtalet, varvid en tillfällig arbetsgrupp tillsätts. Den börjar arbeta 2009.

Vid det 6:e rådsmötet i Luxemburg i april 2010 avger EU ett uttalande om utvecklingen i Egypten. Där sägs att parterna delar målet att skapa stabilitet, fred och välfärd i Medelhavsområdet, och förhållandet mellan parterna det sista året genomgått sett signifikanta och vittomfattande framsteg. EU upprepar sin ståndpunkt att de utvidgade relationerna mellan EU och Egypten skall baseras på den gällande handlingsplanen fulla genomförande. Ytterligare framsteg på områden som mänskliga rättigheter och demokrati är grundläggande för ökade bilaterala avtal. Detta skrivs mindre än ett år före "den arabiska våren" och Mubaraks fall i Egypten. Och det är uppenbart att EU:s förhandlare föreställer sig, eller förlitar sig på att regeringen Mubarak skall införa "mänskliga rättigheter och demo-

krati” i Egypten. Ordet stabilitet i ingressen till uttalandet anger med all sannolikhet grunden för samarbetet.

EU särbehandlar Israel

Avtalet mellan EU och Israel stipulerar bland annat följande;

1. ”A regular political dialogue shall be established between the Parties. It shall strengthen their relations, contribute to the development of a lasting partnership and increase mutual understanding and solidarity.”

2. ”enhance regional security and stability” (artikel 3)

3. ”Relations between the Parties, as well as all the provisions of the Agreement itself, shall be based on respect for human rights and democratic principles, which guides their internal and international policy and constitutes an essential element of this Agreement. (artikel 2)

Konkret innebär detta att Israel förpliktat sig att följa FN:s deklARATION av de mänskliga rättigheterna, vilket bland annat implicerar följsamhet mot Genèvekonventionerna. Denna förpliktelse tycks väga lätt för EU. Några exempel:

Handlingsplanen med Israel upptar bara allmänna hänvisningar till mänskliga rättigheter. I avsnittet om gemensamma värderingar finns bara en referens och inga konkreta åtgärder. Det kan jämföras med handlingsplanen för till exempel Marocko och Palestinska Myndigheten där mycket mer tas upp och där omfattande krav formuleras, i synnerhet mot Palestinska Myndigheten.

Men inte nog med detta. Det föreskrivs att en underkommitté för mänskliga rättigheter skall inrättas. För Israel upprättades aldrig någon därför att man hävdade att det stred mot Israels självbild som demokrati. Få EU-länder talade emot Israels krav och frågan gick inte till omröstning

I uttalandet från 10:e rådsmötet 2011 mellan EU och Israel riktas en rad förebråelser mot Israel, men de är allmänna. Däremot skrivs till exempel Egypten direkt på näsan i 2:a rådsmötet i juni 2006 i EU:s Statement, pkt 12: ”harsh and disproportionate treatment of peaceful demonstrators in Cairo”. Här pekar man med hela handen. Något sådant sker ej med Israel.

Uttalande från EU vid 10:e rådsmötet (ministernivå) 22 februari 2011 innehåller 45 punkter, och det är påtagligt hur Israel har struntat i många kritiska frågor, medan EU bara upprepar samma sak. Tanken att

ifrågasätta avtalet, då det uppenbarligen inte efterlevs av Israel, finns uppenbarligen inte på EU:s agenda.

Slutsummering

Israel bryter mot associationsavtalet, men för EU tycks avtalsbrottet inte få några konsekvenser. Det innebär de facto att EU blundar för Israels ockupation och förtryck av palestinierna. Man får intrycket att toleransen för Israel är högre, och att EU möjligen håller sig med olika måttstockar. Konkret betyder det att EU inte verkar för konfliktlösning eller fred utan prioriterar närmast status quo, dvs. den starkes rätt i Israel och Marocko, samt ogenerat stöd till det tidigare, korrumperade styret kring Mubarak i Egypten. De så omtalade EU-fredsprojektet tycks uppenbarligen inte gälla för Mellanöstern, och då är väl frågan om det överhuvudtaget finns något sådant projekt?

Marockos ockupation av Västsahara är ett lika flagrant brott som Israels ockupation av Palestina. I bägge fallen verkar EU blunda för brotten och fortsätter med associationsavtalen som om ingenting hänt, dvs. business as usual.

Jag har tagit upp några exempel med utgångspunkt från Israel, Marocko och Egypten. Vad kan man då säga om EU? Eftersom man inte följer sina egna uppställda beslut/regler, code of conduct, uppförandekod, så tappar EU i trovärdighet.

Med hänvisning till ”den arabiska våren” 2011 hävdar regeringsalliansens stora parti, moderaterna, genom ordföranden i riksdagens utrikesutskott, Karin Enström (m), att EU nu håller på att förändra sin grannskapspolitik. Det gäller nu att ”utveckla handeln med Nordafrika för att skapa välfärd och stabilitet”, samt ”skapa en tätare politisk dialog” (Norrköpings Tidningar 7/5 2011). Vet Enström vad hon talar om? Det hon påstår är det nya är exakt vad som redan står i nu gällande associationsavtal. Så mer av samma sak skall alltså leda till förändringar? Nej, det är inte trovärdigt. Varken EU eller Enström framstår som trovärdiga när det gäller den verklighet associationsavtalen fångar in.

EU förhandlar, men inget händer. Är det medvetet, eller har EU låst in sig i retoriken min sina tandlösa uttalanden? Jag lämnar den frågan här. Däremot är det meningslöst att hötta med fingret om det inte påtryckningsmedel, till exempel att upphäva ett avtal. Och här böjer sig EU

konsekvent, och låter det mesta passera.

För vidare översikter och bakgrundsdokument:

Sara Aarnivaara. 2009. Ett brottsligt samarbete? Människorättsförpliktelser och EU:s associationsavtal med Israel. PGS.

<http://www.enpi-info.eu/medportal>

Ulf Karlström är styrelseledamot i Folkrörelsen Nej till EU. Artikeln är en lätt bearbetning av det föredrag som hölls vid seminariet 5 mars 2011 i Göteborg.

Vart tog neutraliteten och alliansfriheten vägen?

Maj Britt Theorin

”Alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig” så löd den klassiska formuleringen för Sveriges alliansfrihet. Att inte tillhöra någon allians för att kunna vara neutral i ett eventuellt krig. Under det andra världskriget mellan 1939 och 1945 deklarerade sig Sverige neutral.

I januari 1949 bröt förhandlingarna mellan Sverige, Norge och Danmark om en skandinavisk försvarsallians samman och Norge och Danmark anslöt sig till Nato. Som neutral stat gavs Sverige en plats på den internationella arenan som egentligen inte stämde med vår militära och ekonomiska styrka. Vår alliansfria politik gav såväl politiker som diplomater en möjlighet att spela en stark roll på världsarenan.

Denna plattform hängde också samman med vår anti-koloniala politik där Sverige redan 1959 som enda land i västvärlden erkände Algeriets rätt till självbestämmande från Frankrike – en viktig signal under tiden när kampen mot kolonialism intensifierades i Afrika. Under de följande åren tog Sverige kontakt med ANC i Sydafrika och befrielseströrelserna i de portugisiska och brittiska kolonierna. Sannolikt lade detta grunden för det starka stöd i FN som Sverige fick från den tredje världen och den alliansfria rörelsen under många år, såväl under Alva Myrdals, Inga Thorsons och min tid som ansvariga för nedrustningsarbetet.

I oktober 1961 höll Östen Undén ett tal i FN där han bland annat krävde att de länder som inte hade en atombomb skulle avstå från att ta del i kärnvapenkapprustningen. Det blev starten för Sveriges under många år aktiva och framgångsrika arbete mot kärnvapen. Det hör till historien att militärer och forskare med stöd av en del politiker förordade att Sverige skulle skaffa sig atomvapen ”våra pojkar skulle inte ha sämre vapen än fienden”.

Under 50-talet pågick en stark strid inom socialdemokratin om detta, där kvinnoförbundet under Inga Thorssons ledning tog ledningen mot svenska atomvapen. Stöd för hennes ståndpunkt fanns i regeringen

hos bland annat Östen Undén, Ernst Wigforss och Ulla Lindström. Själv deltog jag som SSU-are aktivt i kampen mot atomvapen på 50-talet men på en lägre nivå.

Som sekreterare i Skånes socialdemokratiska partidistrikt hade jag varje kafferast en fight med ombudsmannen, som var för att Sverige skulle ha atomvapen. Han var en känd retoriker, men när han en dag påstod att FN-rapporten sagt att det inte blev några genetiska effekter av atomvapen tog jag upp rapporten och bad honom berätta på vilken sida detta stod. I motsats till honom hade jag läst rapporten och där fanns naturligtvis inte någon sådan slutsats. Då skrek han ”skall du spränga partiet” och jag svarade ”partiet är inte mål utan ett medel att förändra samhället.” Efter flera års strid beslöt sig socialdemokratin för att säga nej och därmed var kraven om svenska atomvapen borta från den politiska arenan.

Det är också på sin plats att påminna om att engagemanget för en aktiv fredspolitik grundades under 30-talet då framförallt kvinnorna i Europa och Sverige var starkt emot krig. 1935 hölls en konferens under namnet ”Kvinnornas obehäpnade revolution mot krig”. Alva Myrdal var ombud och krävde bland annat ett stopp för all vapenexport och fredsutbildning i skolorna. Inga Thorson förde redan på 30-talet fram kravet om omställning av militär produktion till civil. Och redan 1935 diskuterades att använda bojkott som ett vapen mot krig. Sina förslag tog sedan Alva och Inga med sig in i sitt konkreta arbete i Genève och FN på 60- och 70-talen.

Att Sverige var på väg att skaffa sig atomvapen men sedan stoppade utvecklingen är en förklaring till att Sverige i FN och i nedrustningskonferensen i Genève fick en stark position i arbetet för kärnvapennedrustning. Vi hade kunskap om kärnvapenteknologi som gav oss en särskild ställning i FN. Kärnvapenmakterna kunde inte lura oss och den alliansfria rörelsen litade på Sverige och gav oss stöd i alla våra förslag i FN. Men också vår neutralitet gav oss tilltro.

För att förstå vad vi förlorat internationellt när vi övergivit neutraliteten och i viss mån också alliansfriheten vill jag kort påminna om vår internationella storhetstid. Alva Myrdal var en intellektuell som hade kontakt med världens ledande politiker och forskare. Hon var alltid noga med att hennes förslag skulle vara grundade på fakta. Därför bildade hon SIPRI, Stockholms Internationell Peace Research Institute 1964 för att

— | |
—

samla information om kapprustningen, vapenhandel och konflikter. Hon skapade ett seismologiskt laboratorium i Hagfors, som avslöjade varje kärnvapenprov, var det företagits och hur radioaktiviteten spreds över jordklotet. På den tiden företogs proven i atmosfären.

Hon lyckades samla länderna i nedrustningskonferensen bakom ett förslag om stopp för alla kärnvapenprov men stoppades av sin egen statsminister Thage Erlander, som fått telefonsamtal från den brittiska premiärministern att detta inte fick ske. Så tillkom i stället det så kallade partiella provstoppsavtalet, som Alva kallade ett miljöavtal inte ett kärnvapenavtal. Detta avtal förbjöd sprängningarna i atmosfären men tillät dem under jord. Med resultat att allt fler provsprängningar företogs. Alva arbetade metodiskt i Genève men skrev senare boken ”Spelet om nedrustningen” där hon avslöjade kärnvapenmakernas halvsanningar och lojala tystnad om sina allierade. Men hon beskrev också i boken en internationell strategi för nedrustning och hur sparade resurser kan användas för mänskligheten och ekonomisk utveckling.

Inga Thorson var i motsats till Alva en agitator och ledde nedrustningsarbete 1973-1982. Hon var tuff i förhandlingarna och Sveriges behöll sin position som ledande land i nedrustningssammanhang. Hon var före sin tid med kravet om att omställa militär produktion till civil produktion och ledde en framgångsrik FN studie om det, men fick inte ens i Sverige gensvar för sina krav. Men såväl under Alvas, Ingas och min tid som ansvariga för svenska nedrustningspolitik hade vi alltid stöd av den alliansfria rörelsen i FN för våra runt 25 olika nedrustningsförslag varje år. Själv arbetade jag intensivt med olika kärnvapenförslag, ledde en FN-studie om kärnvapen och en om hur militära resurser kan användas för att rädda och återställa miljön, färdig att presenteras inför miljökonferensen i Rio. Med dåvarande och nuvarande utrikesminister i Brasilien, tillika värd för konferensen, som en av deltagarna i studien, hade vi alla möjligheter att få igenom den. Men det ville inte Carl Bildt och/eller vågade inte Olof Johansson driva. Tyvärr.

Vårt arbete skedde inte i ett vakuum. Alva och Inga hade stöd av Undén som utrikesminister och jag själv av Olof Palme. Olof Palme var utan tvekan Sveriges mest kända politiker internationellt. Han var en stor internationalist och ansåg att Sverige hade en roll att spela. Han försvarade starkt FN, internationell lag och de små staternas integritet och bad mig

åka till Hirsoshima – du blir aldrig densamma efter det, var hans ord. Och det var sant.

Om Olof Palme kan mycket sägas men jag vill särskilt nämna hans engagemang mot kärnvapen och för Gemensam säkerhet. Han var faktiskt den förste statsman som tog upp frågan om kärnvapnens olaglighet i FN vid FN:s 40-årsjubileum. Något som sedan tog flera år och ett intensivt arbete av jurister mot kärnvapen att få bekräftat av Internationella Domstolen i Haag 1996, men då utan stöd av Carl Bildts regering, som tvingades svara Domstolen att Sveriges Riksdag anser att det inte står i överensstämmelse med internationell lag att hota med eller använda kärnvapen, inte Sveriges regering.

Det var bland annat fakta som Johathan Schells artiklar i New Yorker och boken ”The fate of the Earth” om kärnvapen, som Olof Palme tog till sig men också kvinnomarschen 1981 från Köpenhamn till Paris där Olof Palme mötte kvinnorna som påverkade hans engagemang mot kärnvapen.

Gemensam säkerhet, som var ett program för nedrustning, täcker väl Olof Palmes internationella politik. Han ledde en unik grupp av internationella statsmän och ledare under två år en vecka i månaden. De reste också runt i världen såväl till Hiroshima som Moskva och Washington och mötte bland annat Läkare mot kärnvapen, vars budskap var kristallklart: Efter ett kärnvapenkrig fanns överhuvudtaget ingen medicinsk hjälp för att ta hand om de skadade. Enda sättet var att förebygga ett kärnvapenkrig.

I Gemensam säkerhet finns inte bara konkreta nedrustningsförslag om såväl kärnvapen som kemiska och konventionella vapen utan framförallt en ideologisk del om gemensam överlevnad och behovet av gemensam säkerhet. ”Man kan inte finna säkerhet på bekostnad av någon annan – man måste finna en gemensam säkerhet”. Många av kommissionens förslag är genomförda, en hel del lika aktuella idag, men framförallt ”gemensam säkerhet” har vunnit gehör över hela världen.

Det är mot denna bakgrund av ett aktivt Sverige med gensvar hos majoriteten av världens länder som det för mig är obegripligt att detta överges för EU medlemskapet. Själv röstade jag nej huvudsakligen för att Maastrichfördraget klart anger att EU skall såsmåningom utveckla ett gemensamt försvar, vilket i sig betyder inordning under kärnvapenparaply

och inte möjlighet att starkt driva kärnvapenedrustning. Men också för att vår självständighet starkt skulle begränsas. Socialdemokratin var som alla vet delat i frågan om medlemskap och senare med stor majoritet emot EMU.

Argumentet var ju bland annat att Sverige skulle få ett större inflytande genom att EU står bakom men i verkligheten blev det precis tvärtom. EU:s agerande internationellt och i FN sker ju med minsta gemensamma nämnare och den aktiva och starka politik Sverige tidigare fört i FN försvann med EU-medlemskapet.

Tyst har det blivit från Sverige såväl i EU som i FN. EU skall tala med en röst och de två kärnvapenmakterna tillåter inte att deras makt rubbas. Det behöver nu inte vara så – det går att i EU ryta till och säga ifrån. Det går att i EU ställa krav på agerande. Sverige behöver inte vara den mest följsamma och lojala medlemmen. Sverige skulle kunna vara aktiv i fredsfrågor i ministerrådet och ställa krav och villkor, när vi nu är medlemmar. EU-parlamentet, som visserligen fått mer makt, men inte är en lagstiftande församling utan snarare en opinionsbildande församling nog så viktig, låter då och då sin röst höras. Men Sveriges starka röst i internationella frågor är i dag ett minne blott. Och jag förstår inte hur man kunde sälja ut den trovärdighet vi hade internationellt.

Utvecklingen därefter har tyvärr gått i fel riktning. Sverige blev medlem i Partnerskap för fred, men inte i Nato, men har alltmer inte minst under senare år mer och mer hamnat i NATOs famn. Det mest tydliga är vårt engagemang i Afghanistan.

När Sverige 2001 svarade den engelska regeringen – märk väl inte FN eller Afghanistans regering – att vi var beredda att medverka i Afghanistan var det 40 fredsbevarande soldater under två månader vi lovade ställa upp med i ISAF. När man granskar materialet måste man fråga sig hur naiv var regeringen egentligen. ISAF-trupperna kom till därför att England och Tyskland inte ville att USA skulle styra över dessa trupper. Ett antal år styrdes ISAF var sjätte månad av endera landet men 2006 fördes trupperna in under NATO, som alltså därmed kom att styra över svensk trupp. Detta förnekades livligt men så var fallet. I sin tur styrdes sedan ISAF av en amerikansk general, som inte bara styr över OEF; de utpräglade amerikanska trupperna utan också över ISAF enligt beslut i den amerikanska kongressen. Svenska soldater har precis samma regler som andra

NATO-trupper; dvs. skjut först och fråga sen, vilket länge förnekades liksom att Sverige de facto är i krig i Afghanistan utan krigsförklaring och utan beslut i Sveriges Riksdag. Efter tio år är vi inte ett steg närmre fred och allt djupare involverad som agent för NATO och amerikansk politik.

När sedan FN:s säkerhetsråd beslutar om en flygförbudszon över Libyen är inte bara SAAB och militären genast villiga att skicka JAS-plan utan också politikerna över en kam; till och med vänstern. Med salvelsefull röst talar man om att Sverige inte kan säga nej till FN när FN kallar. Men det kan Sverige visst. Vi kan bestämma när och hur vi vill medverka. Om vi vill bygga skolor, sjukhus och satsa på humanitära insatser hade varit fullt möjligt. Tyskland och Finland deltar till exempel inte i Libyeninsatsen. Det hade också Sverige kunnat göra. Men fyra olika flygplanstyper figurerade över Libyen och ingen skall inbilla mig att det var enbart av humanitära skäl. Marknadsföring kallas det med andra ord. Det finns ingen som helst anledning att förlänga Sveriges deltagande i flygförbuds-zonen. Jag håller helt med Håkan Juholt om detta. Inte minst med tanke på att de två månaderna i Afghanistan blivit tio år, gäller det att ha is i magen och säga att nu räcker det.

Så svaret på frågan vart neutraliteten och alliansfriheten tog vägen är: Neutraliteten försvann inte bara genom att den inte finns kvar i utrikesdeklarationen utan framförallt genom att vi gick med i EU.

Alliansfriheten kan om vi vill, vi hålla fast vid men då gäller det att hävda den inte bara i ord utan också i handling.

Maj Britt Theorin är före detta riksdagsledamot (S) och varit en aktiv förespråkare för alliansfrihet och oberoende av stormaktsintressena, och representant för freds rörelsen i Sverige.

NATO, EU och de dubbla måttstockarna

Mikael Nyberg

Vid bombningarna av Jugoslavien 1999 skrev den liberale krönikören Thomas Friedman i New York Times: ”För att globaliseringen ska fungera får Amerika inte tveka att agera som den allsmäktiga supermakt det är. Marknadens osynliga hand fungerar inte utan en osynlig knytnäve. McDonald’s kan inte frodas utan McDonnell Douglas, tillverkaren av stridsflygplanet F-15, och den osynliga knytnäve som gör världen säker för Silicon Valleys teknik heter Förenta Staternas armé, flygvapen, flotta och marinkår.” Så brukar det inte låta när hangarfartygen sätter sig i rörelse. Knytnäven lindas in i ädla ändamål. Det brukar handla om mänskliga rättigheter och kamp mot terrorism och massförstörelsevapen. När USA och dess förbundna invaderade Afghanistan 2001 skulle terroristen Usama bin Ladin oskadliggöras och kvinnorna befrias. I Irak 2003 gällde det att avvärja hotet från massförstörelsevapen och befria folket från en brutal regim, och nu i Libyen ska civila skyddas från en grym och galen diktator. Sverige beslöt i bred politisk enighet att ansluta sig till krigsföretaget. Stålhårda revolutionärer krävde insatser av Jas Gripen och blev bönhörda, medan Ove Bring, professor vid Försvarshögskolan, talade om historiens vingslag:

– Det är en händelse av världshistorisk karaktär, det är sällsynt att FN förmår leva upp till sitt ansvar att skydda civilbefolkningar mot brott mot mänskligheten.

Förr rådde staternas suveränitet, förklarar förnyarna av folkrätten. Från Westfaliska freden 1648 tills idag har furstarna, staterna, kunnat behandla sina undersåtar som de vill utan att någon utifrån haft rätt att ingripa. Men nu sätter vi de mänskliga rättigheterna före staternas rätt. Så fort en grym och galen diktator hotar sin egen befolkning skyndar världssamfundet till hjälp.

Det är en tilltalande tanke. En linda vi gömmer knytnäven i.

Det världshistoriska framsteget har något gammalt över sig. Expressens chefredaktör PM Nilsson jublade när USA gick till angrepp mot Afghanistan hösten 2001. Nu skulle en ”era av politisk och militär globa-

lisering följa”: ”Ett fult ord för detta är kolonialism - och många människor, särskilt i Mellanöstern, kommer att uppfatta det så. Vi som tror på fortsatt internationalisering ska dock välkomna denna utveckling...” PM Nilsson har rätt – på sitt sätt. Vi är tillbaka i den internationella ordning som rådde före koloniernas frigörelse.

I FN-stadgan, utformad av de segrande stormakterna i världskriget och antagen av 50 stater i juni 1945, är angreppskrig förbjudet och ”aktning för principen om folkens lika rättigheter och självbestämmanderätt” påbjudet i grundsatserna. Men längre ner bland paragraferna har kolonialmakterna infogat en ”förklaring angående icke självstyrande territorier” som förminskar självbestämmanderätten till en fråga om att ”främja självstyrelse ... i överensstämmelse med varje territoriums och dess befolknings särskilda förhållanden och skiftande utvecklingsstadier”.

De så kallade underutvecklade länderna frigjorde sig av egen kraft i massrörelser, revolutioner och nationella befrielsekrig. 1955 möttes företrädare för 29 alliansfria asiatiska och afrikanska länder i Bandung på Java. De slog fast fem principer för fredlig samlevnad mellan stater:

1. Respekt för varandras suveränitet och territoriella integritet.
2. Nonaggression.
3. Icke inblandning i varandras inre angelägenheter.
4. Staters jämlikhet.
5. Fredlig samexistens.

Småningom såg sig de västliga stormakterna tvingade att formellt erkänna sina forna koloniers statliga suveränitet och likaberättigande i världssamfundet. Reellt var det annorlunda. USA och andra imperialistmakter tvekade inte att sätta sig över den nationella självbestämmanderätten när högre intressen som olja och dyrbara mineraler så krävde.

Själva FN-systemet har en inneboende ojämlikhet. Säkerhetsrådet och dess fem permanenta medlemmar har en särställning. Eftersom rådet ensamt och utan formella inskränkningar uttolkar stadgan har stormakterna stora utsikter att styra och ställa på små staters bekostnad. Det var inget större bekymmer under det kalla krigets epok, då stormakterna var oeniga och med veton kunde blockera beslut i säkerhetsrådet. Ett skäl för den svenska anslutningen till FN var just att sannolikheten för att världsorganisationen skulle dra in Sverige i stormaktskrig var försumbar. Alliansfriheten och neutraliteten var inte i fara.

När spelet nu gått in i ett nytt skede, där stormakterna av och till enar sig eller underlåter att utnyttja sin vetorätt mot krigsföretag, blir säkerhetsrådets diktatoriska makt allvarligare.

Det Ove Bring kallar en världshistorisk förnyelse av folkrätten innebär att nationer i kapitalismens periferi på nytt blir rättslösa. Svagare stater utlämnas åt stormakternas godtycke och fräntas inte bara reellt utan och också formellt sin suveränitet. Detta är underförstått i argumenten för nyordningen.

Tanken att vi måste ställa upp och försvara de mänskliga rättigheterna varhelst de är hotade är urmodig. Stora delar av Afrika koloniserades med liknande föresatser. När Italien trängde in i Somalia i slutet av 1800-talet föreställde sig hemmaopinionen att det handlade om att befria slaverna. Strax var slaveriet återinfört, nu på de europeiska plantagerna. I Libyen skulle barbariska stammar civiliseras. Det slutade med koncentrationsläger och utrotningskampanjer.

Enskilda individer och till och med hela folkgrupper drar ibland nytta av stormakternas interventioner, välkomnar dem, ropar efter dem. Det är inte heller nytt. De imperialistiska staterna har alltid utnyttjat och underblåst inre slitningar i de delar av världen de intresserat sig för. Med kulsprutan kunde civilisationens förkämpar mot slutet av 1800-talet meja ner allt motstånd, och med sina flygande helvetesmaskiner kan de idag förvandla vilket land som helst till grus och aska, men för att göra något profitabelt av sina byten, för att förvalta sina erövringar, måste övermakterna stiga ner i lokala förhållanden och med pengar, omtankar och beskydd knyta till sig överheter, etniskt utstämplade grupper och andra sociala krafter som finns att tillgå.

Någon rättsordning handlar det inte om. Tvärtom, med upplösningen av folkrättens förbud mot angreppskrig öppnar vi för ett globalt godtycke. Det enda den enskilda människan får i utbyte är ett slags petitionsrätt. Hon kan försöka intressera den västliga välgörenhets- och medieindustrin för sin sak, hon kan den vägen vördsamt anhålla om ett ingripande från den verkliga suveränen, det vill säga stormakten.

Det är en maffiajustis. Tillhör du familjen, visar den respekt och betalar dina avgifter för dess beskydd, tar gudfadern hand om dig. Vägrar du att betala, vägrar du att göra det familjen förväntar sig av dig, tar gudfadern sin hand ifrån dig och drönare med Hellfiremissiler eller fly-

gande slagskepp med Boforskanoner kommer att cirkla över ditt huvud.

Ove Bring får frågan vad som skiljer situationen i Libyen från inbördeskrig och förtryck i andra länder, exempelvis Bahrain.

– Den libyska situationen var lite speciell, det framstod på ett klarare sätt än annars att regimen Kadaffi var en galen regim som förföljer sin egen befolkning.

Argumentet avslöjar det anpassliga i den gällande omtanken om mänskliga rättigheter i världen. Det råkar ju vara så att de regimer USA och dess förbundna av olika skäl vill bli av med alltid framstår som lite speciella och alltid tycks styras av en särskilt grym och galen regim.

USA, Nato och EU visar efter eget gottfinnade välvilja mot enskilda förtryckta individer och folkgrupper, och denna välvilja vägleds i praktiken inte av någon annan princip än det egna intresset. När olja eller viktiga strategiska intressen står på spel är stormakterna redo att för de mänskliga rättigheternas skull mala sönder hela länder och plåga och svälta ihjäl hundratusentals människor.

Vänd på perspektivet! Inför invasionen av Afghanistan fick vi ta del av upprörande nyheter om offentliga avrättningar av kvinnor i det talibanstyrda landet. Samtidigt avrättades dödsdömda förståndshandikappade inför publik i USA, bland annat i presidentens hemstat Texas. Var det skäl för att invadera USA och med förlösa plan och fjärrstyrda missiler försöka utplåna de ansvariga från jordens yta?

Frågan framstår som absurd. Just därför är den avslöjande. Den gör en inneboende inkonsekvens i den nya världsordningen synlig.

Det är på samma sätt med argumentet att vi måste skydda oss mot terrorism och massförstörelsevapen. I Bushdoktrinen 2002 formulerade USA:s statsledning principen om det förebyggande kriget: vi måste slå ut terroristen innan han slår ut oss, vi måste angripa skurkstaten innan den angriper oss med massförstörelsevapen.

Det var huvudskälet för intågen i Afghanistan och Irak, och det är huvudskälet för den pågående ekonomiska krigföringen mot Iran.

Det angivna skälet, vill säga. Larmet om massförstörelsevapnen i Irak var, som också krigsaktivisterna nu tvingas medge, en psykologisk krigföring riktad mot den allmänna opinionen, ett sätt att mobilisera för här-tåget. På samma sätt med rädslan för terrorismen. Hysterin är uppenbart irrationell. Risken för en medborgare i USA att avlida i en bilolycka är

ungefär en på 9.000. Risken att dö i en terroristattack är en på 500.000. Hjortar på vägarna har livet av lika många amerikaner som de fruktade terroristerna. Men dumheten tjänar vidare intressen. Därför får den hållas, därför omsätter den mångmiljardbelopp i statsanslag och sysselsätter byråkratier större än Pentagon.

I USA och Israel finns färdiga planer på omfattande krigsoperationer mot Iran. De innefattar bombningar av civil infrastruktur och kärnenergi-anläggningar. Strategerna räknar med svåra sociala följder och väldiga flyktingströmmar.

Två stater som bevisligen innehar massförstörelsevapen hotar alltså en annan stat med krig. Har denna stat rätt att i förebyggande syfte angripa och bomba New York och Tel Aviv?

Ove Bring förmår inte ens ställa frågan. Men det gör en EU-tjänsteman vid namn Robert Cooper. I sin bok *The Breaking of Nations* från 2004 förordar han en konsekvent inkonsekvens i EU:s utrikes- och säkerhetspolitik.

Han delar upp världens länder i förmoderna, moderna och post-moderna. De förmoderna är efterblivna, misslyckade stater som Somalia och Afghanistan. De moderna är stater som Saddam Husseins Irak, mullornas Iran och Putins Ryssland, länder som ännu ängsligt värnar sin suveränitet. På det högsta, postmoderna utvecklingsstadiet i schemat befinner sig stater som höjt sig över det nationella. Cooper tänker på EU-länderna. USA är ett särfall, förklarar han. Med sin storvulna patriotism har landet ännu inte riktigt tagit till sig det postmoderna, men platsar ändå i gemenskapen.

De mest framåtskridna, postmoderna staterna ”måste vänja sig vid tanken på dubbla måttstockar”, fortsätter Cooper. Lag och ordning och kollektiv säkerhet råder i det egna lägret. ”Men i umgänget med mer gammaldags stater ... måste européerna återgå till en gången tids grövre metoder - våld, förebyggande anfall, svek, vad som än krävs för dem som ännu lever i 1800-talsvärlden där varje stat slåss för sig själv. I djungeln måste man följa djungelns lag.”

Européerna ska liksom de styrande i Washington förbehålla sig rätten till preventiva interventioner för att försvara mänskliga rättigheter och skydda sig mot terrorism och massförstörelsevapen.

Gäller motsvarande för andra länder? Nej, säger Cooper. Den rätt

USA och EU tar sig kan inte tillkomma andra länder. Ty då skulle världen "sjunka ner i kaos". Rätten till angreppskrig måste vara ett privilegium för en ensam stormakt eller koalition av stormakter. Därför måste doktrinen om det förebyggande kriget förenas med en strävan efter strategisk överlägsenhet. USA föresatte sig i Bushdoktrinen att kväsa varje utmanare på det militära området. EU måste hjälpa till. "Anta att världen ... utvecklas mot en interkontinental kraftmätning", skriver Cooper. "Är Europa då rustat för det?"

Han är inte vilken stridspitt som helst. Han var tidigare en av Tony Blairs främsta rådgivare. Nu är han en av strategerna bakom EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. Hans bok läses inte bara i London och Bryssel. Den inspirerar också skrivbordsstrategerna på Försvarshögskolan, tjänstemännen i Arvfurstens palats och kommentatorerna i DN-huset.

"Den första försvarsbarriären ligger numera utomlands och ofta utanför det europeiska närområdet", skriver Ove Bring i Neutralitetens uppgång och fall (2008). Det är Cooper rakt av. Ingen förnyare av utrikes- och säkerhetspolitiken frågar var afghanerna i så fall har sin första försvarsbarriär.

Neutraliteten är "stendöd", försäkrar Ove Bring i sin bok. Det ska bli "gemensam säkerhet" i stället. Vi ska gå med i Nato, vi ska överge "utanförskapet" för en "solidarism" (!) i kamp mot terrorism och andra farligheter. Det gäller bara för politikerna att sluta ducka "när det finns krutrök med i bilden".

Denna gemensamma säkerhet är, också då den sanktionerats av säkerhetsrådet, en upplösning av den kollektiva säkerhet som stadfästes i FN-stadgan. I stället för en fredlig samexistens mellan stater av olika slag får vi ett undantagstillstånd där de militärt starkaste styr och ställer. Länder och folk utanför den postmodernt västliga gemenskapen blir fredlösa.

Sverige lämnar inte ett utanförskap. Vi hade alliansfriheten gemensam med många länder i världen. Nu tar vi oss ut ur denna gemenskap för att med legosoldater och Jas-plan ansluta oss till de västliga stormakternas krigsföretag.

I förarbetet till 1948 års försvarsbeslut konstaterade dåtidens försvarspolitiker att Sverige inte ensamt kunde hålla stånd mot en stormakt. Det var inget skäl att ge upp alliansfriheten. Vi skulle inte i förväg binda oss vid makter som kunde dra in landet i ödesdigra konflikter.

Detta skäl för neutralitetspolitiken kvarstår - och förklarar det fortsatta motståndet mot Nato-medlemskap. Visst kunde statsledningen också tidigare tumma på alliansfriheten, men neutraliteten var likväl en försäkring mot en återkommande krigsaktivism i samhällets översikt.

Den rödgröna oppositionens uppslutning bakom kriget mot Libyen förbådades redan i dess försvarspolitiska plattform inför riksdagsvalet. De tre partierna står i detta dokument fast vid sitt nej till Natomedlemskap men välkomnar de utfästelser om bistånd i händelse av "terroristattentat" och "angrepp" som gjorts i EU:s Lissabonfördrag och i Sveriges utvidgade "solidaritetsförklaring" med grannländerna i EU och Norden. De bejaktar också avvecklingen av neutralitetsförsvaret till förmån för en krigsmakt tränad och utrustad för Natoledda operationer i utlandet.

Bland profilfrågorna märks "genusperspektiv" i krigandet och balans mellan "civila och militära insatser". I övrigt är perspektivet ungefär detsamma som hos de professionella krigsaktivisterna från Försvarshögskolan och Försvarets forskningsinstitut: Vi lever i en ny tid där "det militära invasionshotet har ersatts av en mer mångfacetterad hotbild" med organiserad brottslighet, terrorism och "tvister kring energi- och råvaruförsörjning". Vi har därtill, heter det, ett "globalt ansvar" för att tillförsäkra varje individ hennes mänskliga rättigheter - med "militära insatser ... när allt annat är uttömt".

En reservation är tillfogad: "insatserna" ska ha "FN-mandat" och inte "enbart" bygga på Natos ömsesidiga försvarsförpliktelser.

Detta krav är helt otillräckligt när USA:s statsledning och dess följeslagare nyttjar säkerhetsrådet till att påtvinga världen sina diktat. FN-beslut blir en ursäkt för att göra som gudfadern bestämmer. Så var det när säkerhetsrådet och EU i strid med allt vad mänskliga rättigheter heter stämplade tre svenska medborgare som terrorister och försatte dem i ekonomisk karantän. Så är det nu i kriget mot Libyen. När Kina och Ryssland lade ner sina röster i säkerhetsrådet inför de "världshistoriska" bombningarna släppte alla hämningar för krigsaktivismen.

I den officiella svenska värden för FN gömmer sig i själva verket en dubbelhet. När USA och dess allierade sätter sig över FN-stadgan och går till krig utan FN-mandat, som mot Jugoslavien 1999, är våra politiker snara att samtycka. Men så snart de permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet kommit överens om något, ska påbuden för folkrättens skull följas

till sista ändelsen. Politiken bör vara omvänd: motstånd när de stora stövlar runt bland paragraferna, motstånd när de rider på dem.

Vi ska sky den ”solidarism”, den gemenskap och de dubbla måttstockar som leder ut i krutröken.

Fotnoter

1] Expressen 011014.

2] Financial Times 110503.

3] En rättvis värld är möjlig. Rödgrön plattform för Sveriges säkerhets- och försvarspolitik, 18 januari 2010, <http://www.folkochforsvar.se/images/stories/sahlinstal.pdf>

Mikael Nyberg är skribent och författare, bosatt i Stockholm. Han har en egen hemsida, www.mikaelnyberg.nu.

Den nya geopolitiska situationen i Norden

Ingela Mårtensson

Arktis tilldrar sig alltmer politiskt intresse eftersom klimatförändringar leder till att iskorpan smälter undan och skapar nya förutsättningar för transporter och tillgång till energi. FN:s klimatpanel har förutspått att Arktis inom några decennier kan vara praktiskt taget isfritt. Det gör att Norden befinner sig i ett nytt geopolitiskt läge.

Nya transportvägar

Regionen kring Barents hav kan bli den hetaste ekonomiska zonen i Europa. Då vattnet blir isfritt kommer man att kunna ta sig fram över havet under allt större delar av året. Ett amerikanskt forskarteam, under ledning av klimatforskaren doktor Robert Corell har kommit fram till att man på längre sikt kommer att kunna transportera varor till havs året. Då slipper man att passera genom en rad konfliktladdade områden, exempelvis Malackasundet, eller Suezkanalen. Det innebär stora besparingar för framtida transporter mellan delar av de ekonomiskt framgångsrika länderna i Asien och Europa.

Energitillgångar

Norra ishavets botten innehåller oupptäckta tillgångar av olja och gas. USA:s geologiska undersökningsinstitut, US Geological Survey (USGS), påstår att området rymmer tre gånger så mycket naturgas som olja. Totalt tror forskarna att 13 procent av jordens oupptäckta olja och 30 procent av jordens oupptäckta bestånd av naturgas döljer sig under de arktiska isarna. Enligt USGS:s direktör Mark Myers har undersökningen inte genomförts för att hjälpa oljebolagen att hitta olja. Han menar att innan man kan ta några beslut om den framtida utvinningen av bränsle måste vi veta hur det påverkar utrotningshotade arter, naturfolk och planetens hälsa. (Uttalande i BBC News 2008)

Miljöorganisationer är oroliga för de konsekvenser ett eventuellt utvinnande av naturresurserna skulle kunna ha på miljön inte minst djurli-

vet kring Arktis.

Risk för konflikter och militarisering

Ur många aspekter; klimatsynpunkt, ekonomi, säkerhetspolitik och geopolitik så kommer området kring Arktis och Barents hav att bli oerhört intressant. Det nya geopolitiska läget i Norra Europa kan leda till konflikter då angränsande länder gör anspråk på rätten till energitillgångar, transportvägar och fiskebestånd.

En viktig aspekt är stormakternas önskan att kunna kontrollera viktiga transportleder ur militärstrategisk synpunkt. Risken för konflikter och militarisering i området är således påtaglig.

Norden

I juni 2008 gav de nordiska utrikesministrarna Thorvald Stoltenberg i uppdrag att ta fram ett förslag till förstärkning av det nordiska samarbetet i utrikes- och säkerhetsfrågor. Det resulterade i en rapport med 13 förslag. Många av förslagen utgår från det förändrade geopolitiska läget i Norra Europa, det vill säga förändringarna i Arktis. Till exempel föreslås

- gemensam luftövervakning av i första hand Island
- övervakning av den nordliga delen av Atlanten och Barents hav ("Barents Watch") med en maritim insatsenhet
- isbrytarkapacitet för arktiska farvatten
- utveckling av samarbetet om arktiska frågor såsom miljö, klimat, säkerhet och räddning
- amfibisk enhet som på sikt ska utveckla en egen arktisk kompetens.

USA

USA har antagit riktlinjer för amerikanska flottan i Arktis ("Navy Arctic Roadmap"), som offentliggjordes den 10 november 2009. Där fastslås att "USA har ett brett och grundläggande nationellt intresse i Arktisregionen och är berett att operera antingen självständigt eller i samverkan med andra stater för att tillgodose dessa intressen. De inkluderar missilförsvar och "early warning" (förvarning); utplacering av sjö- och luftsystem för strategiska "sealift" (luftbroar), strategisk avskräckning, maritim närvaro och maritima säkerhetsaktioner samt garantera rätten att navigera i och flyga över området."

USA ska upprätthålla global rörlighet för sina militära och civila fartyg i hela den arktiska regionen. Senaten ska verka för att skydda och flytta fram positionerna när det gäller USA:s intressen i Arktis. Avsikten är att tjäna USA:s nationella säkerhetsintressen inklusive de maritima styrkor- nas rörlighet världen över. Det ska säkra USA:s suveräna rättigheter över omfattande marina områden och inkludera de värdefulla naturresurser som finns i området enligt dokumentet.

I oktober 2009 fullgjorde en amerikansk atomdriven attack-ubåt (USS Texas) en arktisk mission. Enligt amerikansk press bröt den igenom isen och stannade på ytan i 24 timmar.

Nato

Tre veckor efter USA:s beslut om en policy för Arktis diskuterades frågan i Nato under ett tvådagarsmöte på Island. Natos generalsekreterare och högsta militära befälhavare var närvarande på seminariet, som hade rubriken ”Security Prospects in the High North” dvs. ”Säkerhetsutsikter i Arktis”. Mötet uttalade att ”High North” kommer att behöva mycket mer uppmärksamhet från alliansens sida de kommande åren.

Nato överväger allvarligt att etablera militär närvaro i Arktis. Anledningen är den globala uppvärmningen och Arktis nedsmältning. Nato ser detta som en möjlighet för expansion.

Vidare konstaterades att ”När man beaktar det faktum att alla Arktis kustnationer utom Ryssland är medlemmar i Nato, så är det helt klart vem alliansen ser som sin rival i denna region.”

Faktaruta om Arktis

Arktis är området runt jordens norra pol innanför den nordliga polcirkeln. Arktis omfattar delar av Ryssland, USA, Kanada, Grönland, Norge och Norra Ishavet som till stora delar är täckt av packis och drivis. Enligt internationell lag har de fem stater som delar gräns mot nordpolen rätt till en zon ytterligare 320 kilometer norrut mot Arktis, räknat från nationsgränsen.

I området lever cirka två miljoner människor. Bland ursprungsbefolkningar återfinns inuiter, aleuter och samer.

I Natodokumentet nämns i första hand fyra operationer:

- krigföring under vatten
- militära expeditioner
- anfallskrig
- strategiska luftbroar.

Sedan mötet om Arktis har fyra av Natos medlemmar med långtgående territoriella krav i regionen - Kanada, Danmark, Norge och USA – rört sig militärt in i den norra polcirkeln i enlighet med alliansens förpliktelser.

Nato genomförde övningen ”Cold Response” i Norge och Sverige 18 februari – 5 mars 2010. Målet för övningen var att öka förmågan för deltagande förband att ingå i en multinationell styrka med armé-, marin-, flygförband samt hemvärn och tillsammans genomföra operationer under svåra vinterförhållanden. Denna övning ska ses som en del i Natos intresse för Arktis.

Totalt deltog cirka 9.000 soldater från 14 nationer i övningen varav cirka 1.000 från Sverige. Övningen utgick från två fiktiva länder i nordvästra Skandinavien; Northland och Eastland. Scenariot var: ”Under många år har Eastland hävdat sin lagliga rätt att få tillgång till Narviks hamn och till de olje- och gastillgångar som finns på norra Helgalands kust. Eastland har på senare tid även hävdat att en ny gräns ska dras, vilket skulle innebära att Ofoten och Lofoten tillhör Eastland. Eastland har framryckt in över Northland sydöstra gräns ner mot Narvik/Bogen och ska nu pressas tillbaka i en multinationell operation.”

Det är inte så svårt att tolka detta scenario som en kommande konflikt i Arktisområdet. Övningen gjordes inom Partnerskap för Fred, men Ryssland var inte inbjuden att delta.

Europeiska unionen

Den 20 januari 2011 antog EU-parlamentet rapporten ”En bärkraftig EU-politik för Nordområdet”. Där slås fast att man ska respektera de arktiska staternas suveränitet och rätt till egna resurser. Samtidigt önskas en multilateral styrning, dvs. att även EU ska kunna spela en roll. EU vill till exempel ha en plats som observatör i Arktiska rådet.

Arktiska rådet etablerades 1996 för att skydda miljön och naturfolken. Det är ett forum för samråd och samarbete mellan regeringarna i

de arktiska länderna (de fem nordiska länderna samt Kanada, Ryssland och USA), samt representanter för sex organisationer för ursprungsfolk i Arktis. Ett tillfälligt sekretariat finns i Tromsø i Norge. Ett mer permanent sekretariat ska upprättas 2013.

I samband med att Sverige blev ordförande i Arktiska rådet den 12 maj 2011 offentliggjordes Sveriges nationella strategi för Arktis. Den är uppdelad på tre teman: klimat och miljö, ekonomisk utveckling och den mänskliga dimensionen. Arktiska rådets roll som det centrala multilaterala forumet för Arktisfrågor bör stärkas. Sverige stödjer EU:s önskemål om deltagande som observatör medan flera stater är emot.

Ryssland

I augusti 2007 dök två ryska ubåtar ner till havsbotten under Nordpolens is och placerade en rysk flagga som en markering på Rysslands anspråk. Det ryska utspelet satte fart på debatten.

Ryssland hävdar att den ryska kontinentalsockeln från Sibirien förlängs på havsbotten ända in under Arktis av en bergskam, Lomonosovkedjan. Påståendet avvisas av de övriga länderna som delar på havsbotten under Arktis nämligen Kanada, USA, Norge och Danmark. Alla fem har dock enats om att låta FN:s sockelkommission avgöra striden.

Ingela Mårtensson har representerat Folkpartiet i riksdagen under två perioder på 80- och 90-talet, och är styrelseledamot i Folkrörelsen Nej till EU. Ingela är sedan länge även aktiv inom den svenska fredsrörelsen.

Nato alltmer en integrerad del av Sveriges militära verksamhet

Pelle Sunvigsson och Kattis Laska

OFOG står för det som namnet säger dvs. att genom olydnadsaktioner motarbeta militarismen. Organisationen bildades 2002 efter att initiativtagarna fått inspiration från brittiska fredsaktivister. Till en början koncentrerade sig OFOG på den svenska vapenindustrin, men har under senare år främst arbetat emot och försökt uppmärksamma vapenövningar i Sverige, till exempel Europas största krigsövningsområde i Norrbotten, NEAT.

Vad gör då OFOG motstånd emot?

Partnerskap för fred (PFF) låter så fantastiskt fint, men OFOG är övertygad om att PFF inte är till för freden. PFF håller i några av de övningar som genomförs på svensk mark. Personer som själva är inblandade säger att övningarna är till för att öka Nato-kompabiliteten dvs. att deltagande länder skall kunna köra med samma system för att man lätt skall kunna ingå Nato-operationer. PFF har också visat sig vara en plattform för utvidgning av Nato. Ursprungligen fanns det 21 medlemsländer som inte var Nato-medlemmar. 12 länder har därefter gått med i Nato, vilket visar att PFF är ett rekryteringsinstrument liknande hemvärnet för Nato-länder. Därutöver genomför PFF operationer i Kosovo och Afghanistan.

Går man in på försvarets hemsida hittar man något som kallas BALTOPS (Baltic Operations) och kan titta på jättehäftiga filmer från olika försvarsövningar. Men BALTOPS är inte alls ett samarbetsprojekt för staterna runt Östersjön. Istället är det ett projekt som helt och hållet finansieras av USA. De länder som skall genomföra dessa övningar får inbjudan från USA, som tänker ut de scenarier som det skall övas på och vad som skall göras. BALTOPS är helt och hållet styrt av USA och inte av Nato. Frågan måste ställas vad USA har i Östersjön att göra?

Precis som i PFF-övningar försöker man i BALTOPS planera in en del i en övning som folk inte kan antas vara kritiska emot. PFF påstår att det försöker ta ett helhetsgrepp på freden och bjuder in ett antal hjälpororganisationer eller skaffar någon taktik för hur man för krig på ett

genusvänligt sätt. Man kan då säga att det vi gör i övningen gör att det att allt blir bättre, eller hur? Det är samma sak med BALTOPS som alltid har en mer civil del som till exempel kan benämnas räddningsaktion. Men gränsen mellan den civila delen och de militära operationerna flyter in i varandra, och påminner om situationen i Afghanistan med ISAF under Nato-befäl. Det finns egentligen inte några större skillnader mellan delarna, men den civila delen gör att man kan säga att man gör något annat än det som är den verkliga avsikten.

BALTOPS hade 1997 som mål att stoppa den ryska flottan att komma ut i Östersjön, vilket ju kan tyckas vara ett bra fredsiniciativ. 2010 övade man landstigning på Estlands kust inför risken att det skulle kunna komma något hot österifrån.

Sedan finns Nordic Battle Group (NBG) som sägs vara ett nordiskt samarbete. Men frågan är hur det är tänkt att NBG skall fungera till exempel under vilken flagga man skall operera. Det är ganska tydligt att NBG inte är ett nordiskt projekt i till exempel Nordiska ministerrådets regi. NBG är istället en krigssammanslutning som anpassar sig till Nato. Ett land måste bli godkänt av Nato för att få delta i NBG, så ser man militärövningar med NBG så har det med Nato att göra.

Cold Response är en annan militärövning som är återkommande och som utspelar sig i Nordnorge. Syftet är att öva krig i arktisk miljö. Det är inte bara Norge och Sverige som deltar utan övningen sker inom ramen för Nato (och eventuellt PFF). Sverige upplåter områden kring Riksgränsen och Abisko för militärövningen. Sverige är starkt involverat och deltog 2010 med 1.000 soldater av totalt 8.500 från 15-16 länder. Det är oklart om Sveriges riksdag har godkänt dessa övningar på svensk mark, som också inskränker på fiske, turism allemansrätt med mera.

En grupp från OFOG letade rätt på övningsområdet under den senaste Cold Response för att väcka opinion och få publicitet och framställa övningen som en stor fars eller Cool Clown Response. Allt som militären står för är man skall vara lojal och inte ifrågasätta order osv.

Vad har OFOG gjort i protest mot de Nato-övningar som har genomförts i Sverige?

Det är oftast svårt att få tag på information när dessa militärövningar genomförs. Men i maj 2007 kom NATO Response Force (Natos insatsstyrka) till Göteborgs hamn med 37 krigsskepp för att genomföra den

största marina krigsövningen i modern tid. Själva övningen skulle genomföras i södra Östersjön, men krigsskeppen kom till Göteborg för att visa upp sig. Det blev stora protester och demonstrationer. OFOG demonstrerade i små gummibåtar, kanoter, kajaker ute på Göta Älv för att visa på maktförhållandena. Nato-övningens namn var Nobel Mariner så OFOG döpte sin protest till Rebel Mariner. Några lyckades borda ett Nato-skepp och klättra upp på däck för att överlämna ett brev till soldaterna med budskapet "Om ni är riktiga nobla sjömän så överger ni ert skepp och börjar arbeta för fred istället".

Vintern 2009 i februari hade Nato-övningen Toxic Trip i Uppsala. Den handlade om att träna på att städa upp kärnvapenavfall efter kärnvapen som använts på fel sätt. Det var första gången denna typ av övning genomfördes i ett icke Nato-land. OFOG hade manifestationer på stan med budskapet att det bästa sättet att undvika radioaktiva katastrofer är att skrota kärnvapenarsenalerna i världen.

Sommaren 2009 kom NATO Response Force åter till Sverige. Denna gång till Norrbotten med flygvapen för att göra den största krigsövningen det året. Det var cirka 1.000 soldater och 60 flygplan som övade i tio dagar med att fälla riktiga bomber, tanka i luften etc. OFOG var på plats. Några tog sig in på flygfältet i Vidsel som planen lyfte och landade på för att göra en civil inspektion. I Luleå genomfördes en demonstration. En gatuteater spelade upp ett bröllop som sedan blev bombat av Nato så som har hänt i Afghanistan i verkligheten.

Det område som heter NEAT (North European Airspace Test Range) är ett gigantiskt område 24.000 kvadratkilometer stort i trakten av Vidsel. Markområdena som är permanent avspärrade är stora som Blekinge, och det är här som bomberna släpps. OFOG ringde till försvarsmakten och sade att civila nu skulle gå in i området och passera avspärningsskyltarna för att göra en brottsplatsundersökning och bad försvarsmakten avsluta övningen. Det är ganska hoppfullt att bara två personer kan störa världens största krigsorganisation genom en sådan aktion.

Swedint är ett utbildningscentrum i Kungsängen utanför Stockholm, som är helt och hållet anslutet till Nato om man tittar i kursprogrammet. Ett flertal kurser har Nato-emblem. Här utbildas svenska och utländska civila tjänstemän, officerare och poliser från hela världen för arbete i multinationella fredsoperationer inom ramen för FN och Nato/PFF och

till att leda Nato-insatser precis som liknande utbildningar i det neutrala Schweiz. Kursverksamheten ges i nära samarbete med den svenska polisen, vilket enligt hemsidan sägs ges en unik möjlighet att erbjuda integrerad träning som inkluderar såväl militärer som poliser och civila.

På utbildningscentrumets hemsida finns externa länkar till "NATO schools". Klickar man på "NATO schools" och "nuclear" framkommer att man under det nästa halvåret har åtta kurser hur man bäst använder kärnvapen. Svenska officerare är således inblandade i utbildning för kärnvapen, och Sverige deltar i utbildning av personer som skall ingå i Nato-operationer över hela världen. Detta är en typisk koppling mellan Sverige och Nato. De här kurserna sker hela tiden.

Den 22-29 juli 2011 anordnar OFOG ett stort internationellt aktionsläger i Luleå med seminarier mot Nato-övningar i Norrbotten och en aktionsdag mot Europas största krigsövningsområde NEAT. Mer om denna aktion finns på hemsidan www.warstarshere.com (krig börjar här).

Pelle Sunvigsson och Kattis Laska är medlemmar och aktivister i OFOG, Organisationen för olydnadsaktioner för att motarbeta militarismen. OFOG bildades 2002, och är en platt organisation där alla som vill får vara med. Man har lokalgrupper i Malmö, Göteborg, Stockholm och Umeå. (Sunvigssons och Laskas presentationer på Nato-seminariet har sammanställts av Jan-Erik Gustafsson, FNEU)

Förkortningar och ordförklaringar

BALTOPS – Baltic Operations; se försvarets hemsida

CIMIC – Civil-Military Co-operation (Nato), antaget juni 2003.

Cold Response – en återkommande militärövning i Nordnorge, för krig i arktisk miljö. Den sker inom ramen för Nato och PFF.

ESDP – Europeiska Säkerhets- och Försvarspolitiken; deklaration om ”förstärkning av den gemensamma europeiska säkerhets- och försvarspolitiken”, antaget i Köln 1998

Europeiska försvarsbyrån – inrättade 2004, ska förbättra EU:s militära krishanteringsförmåga samt stödja EU:s säkerhets- och försvarspolitik

GUSP – Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik

NATO – North Atlantic Treaty Organization, bildat 1949. Firade 2009 högtidligt sitt 60-års jubileum i Strasbourg, Frankrike, åtföljd av stora protestdemonstrationer.

NATO Response Force – Natos insatsstyrka

NEAT – North European Airspace Test Range; ett stort militärt övningsområde, 24 000 km², i trakten av Vidsel, Norrbotten.

NBG – Nordic Battle Group; en insatsstyrka med huvudsakligen nordisk bemanning, under EU:s kommando och militära paraply.

Petersbergsuppdragen – uppgifter i fråga om konfliktförebyggande och krishantering som definieras i Fördraget om Europeiska Unionen

PFF – Partnerskap för fred; en samarbetsform för Nato och icke-Natoländer. Den kan även sägas vara en rekryteringsbas för Nato.

PRT – Provincial Reconstruction Team; del av Natos CIMIC-strategi

VEU – Västeuropeiska Unionen

**Folkrörelsen Nej till EU är en
partipolitiskt obunden organisation
som verkar för att
Sverige skall lämna EU.**

**Stöd Nej till EU genom
medlemskap, prenumeration på
Kritiska EU-fakta eller
ge ett bidrag – pg 4330207-4.**

Nej till EU:s skriftserie Nr 1, 2011

EU i konflikt; handelsavtal, demokrati och samarbete med Nato

Innehållsförteckning:

3. Ulf Karlström: Förord

5. Lena Thunberg: Västsahara under ockupation

**14. Ulf Karlström: EU:s associationsavtal med stater
runt Medelhavet – är de fredsprojekt?**

18. Maj Britt Theorin: Vart tog neutraliteten vägen?

**24. Mikael Nyberg: Nato, EU och de dubbla
måttstockarna**

**32. Ingela Mårtensson: Den nya geopolitiska
situationen i Norden**

**37. Pelle Sunvigsson och Kattis Laska: Nato alltmer
intgrerad del av Sveriges militära verksamhet**

41. Förkortningar och ordförklaringar

Folkrörelsen Nej till EU
Pölgatan 5
414 60 Göteborg
Tel. 031-701 01 77
Fax. 031-13 16 03
e-post: kansli@nejtillieu.se
www.nejtillieu.se